

Glavni kandidat Slovenske skupnosti prof. Zorko Harej o volilnem programu za novi pokrajinski svet na Tržaškem

dr. ZORKO HAREJ

*Nosilec liste in glavni kandidat Sloven-
ske skupnosti na pokrajinskih volitvah v
Trstu je prof. Zorko Harej, politični taj-
nik Slovenske skupnosti na Tržaškem in
bivši pokrajinski svetovalec ter odbornik.
Prof. Hareja gotovo ni treba posebej pred-
stavljati slovenski javnosti v zamejstvu,
saj je znan kulturni delavec, glasbenik in
dirigent, dolgoletni podpredsednik Sloven-
skega stalnega gledališča v Trstu itd.*

**Prof. Harej, Vi ste eden redkih kultur-
nikov v zamejstvu, ki se že dolga leta u-
kvarjate tudi z aktivno politiko. Kako si
to razlagate, zlasti ker vemo, da so kultur-
niki na splošno nekako alergični za poli-
tično, strankarsko delo?**

Na tej poti bi ločil podzavestni element od zavestnega. Če začnem od let, ko sem nastopil službo, sem bil profesor ter radijski uslužbenec, ko sem opravljal vlogo urednika dram-
skih ter otroških in mladinskih oddaj, in glasbenik. V tem drugem obdobju me je začelo nekaj vleči k politiki. Kandidiral so me v predsedstvo pokrajinskega kongresa in so me izvolili za predsednika tega organa. Toda to mesto ima samo formalno vrednost, da je zadoščeno statutarnim pravilom. Tak predsednik ima z aktivno politiko malo opravka. Nje-

gova naloga je samo, da ob steku mandatne dobe vodi občni zbor pokrajinske Slovenske skupnosti. Potem so me izvolili za predsednika pokrajinskega sveta SSK. Najbliže pride človek k politiki v izvršnem odboru, kjer se mora spopadati z vsakdanjimi političnimi problemi.

V letih je v meni zraslo prepričanje, da bi se morali člani naroda, kakršen je naš, vedno izpostavljeni različnim nevarnostim, zanimati za politiko, ki je skrb za obči blagor. Sicer prepustimo skrb za naše dobrine in koristim drugim, ki razpolagajo z njimi po svoji volji. Tako smo delali Slovenci v preteklosti, ker smo morali, a smo delali tako in delamo tudi hote ali točneje iz pasivnega odnosa do politične dejavnosti. Je, kakor da bi podedovali negativno stališče do politike ali da nas je kdo navadil na miselnost, da je grdo in umazano, kar je povezano s politikom. Politično delovanje je potrebno za osveščeno ljudstvo, za narod, ki hodi samostojno in samozavestno svojo pot. Vse drugo pride potem.

Katere so glavne programske točke, s katerimi se Slovenska skupnost predstavlja na pokrajinskih volitvah?

Nekaj točk je novih in nekaj iz prejšnjega programa, ker je ta pokrajinska uprava delovala manj kot eno samo leto. Zato je razumljivo, da smo nekatere probleme šele nastavili. Na splošno bi rekel, da je program SSK za pokrajino obrnjen v naslednje smeri: obramba in uveljavljanje slovenskega jezika na vseh ravneh, s tiskanjem dvojezičnih plakatov, uvrščanjem slovenskega govornika na pokrajinskih prireditvah, postavljanjem dvojezičnih napisov in smerokazov, z vztrajanjem s prizivi na deželno upravno sodišče na način in v oblikah, ki so najbolj primerni, da pride do priznanja pravice po uporabi slovenščine v pokrajinskem svetu. Za desetletnico prve mednarodne manjšinske konference naj bi pokrajina priredila drugo tako konferenco, da se poglobi tematika, ki je bila delno izdelana ali komaj načeta, in se ovrednotijo sklepi in ugotovitve prve manjšinske konference. Sem spada tudi problem šolstva dveh zavodov, ki sodita v njeno pristojnost, Trgovski in tehnični zavod Ziga Zois in Znanstveni licej France Prešeren. Pokrajina naj razpiše čimprej primerne natečaje, da zavoda dobita zadosti stalnega osebja, in posojil za športne objekte, predvsem za telovadnico. Kakor je treba tudi pravno urediti poslopje B kompenzacija bivše psihiatrične bolnice in urediti prostore, da bo mogel oddelek za geometre nemoteno delovati in pospešiti postopek za namestitev slovenskega psihopedagoga na slovenskih šolah.

Ker je pokrajina dobila pooblastilo, da sprejema prošnje in deli podpore kulturnim dru-

štvom, mora skrbeti, da tudi slovenska društva dobijo zadostne podpore.

V gospodarstvu naj uresničuje poglede in smernice konference o tržaškem gospodarstvu iz leta 1977, a je treba paziti tudi na hitre premike v tržaškem gospodarstvu. Posredovati mora, ko gre za važna vprašanja zapiranja tovarn in drugih obratov.

Na področju kmetijstva je SSK izdelala kratkoročni načrt, ki obsega analizo vin, terena in strokonvo pomoč kmetom skozi vse faze pridelovanja vina. V dolgoročnem načrtu je treba posebno pozornost posvetiti področju nad morjem od Barkovelj do Sv. Križa, ki je po mnenju strokovnjakov posebno ugodno za cvetličarstvo. Skrbeti je treba tudi, da uspeva-
jo kmetijsko gospodarske zadruge. Izdelati je tudi treba študijo o smernicah za boljšo izrabo gozdnih površin v tržaški pokrajini. Glavni problem pa ostane, kako izboljšati pogoje za življenje in delo na kmetijah, da se bo mlajši rod v večji meri posvečal kmetijstvu.

Tržaška pokrajina mora zastaviti svoj vpliv, da Slovenci v Italiji dobijo čimprej dobro zaščito svojih življenjskih pravic. V ta namen mora sprejeti primerne pobude z drugimi upravami, predvsem s tržaško občino ter z goriško in videmsko pokrajino.

Kakšen izid predvidevate za bližnje upravne volitve, v prvi vrsti seveda za Slovensko skupnost, a tudi na splošno?

Mislimo, da bomo dobili svojega predstavnika na občini in v pokrajini. Drugo vprašanje je, če pride kdo od naših predstavnikov v odbor, kar je povezano z vprašanjem, kakšne učine se bodo lahko ustvarile, da bo možna uveljavitev mesta, da se ne bo zgodilo, kakor zadnjič na pokrajini, da je uprava padla že pred letom dni. Menim, da je težko predvideti, kaj bo na volitvah in po njih. Nastopajo štiri nove liste. O kaki izmed njih bi še tvegali kako osebno mnenje. In ostale? Ostane torej velik vprašaj.

Ali se Vam ne zdi, da se je Lista za Trst žal posrečilo obrniti kolo tržaške zgodovine za nekaj let nazaj, zlasti kar zadeva odnose med Italijani in Slovenci?

Čeprav je Lista za Trst heterogeno gibanje, se počasi zbira okoli nekega jedra, ki je protislovansko usmerjeno in je vzbudilo in prebudilo nacionalistične in šovinistične zatišane in zakrite sile. Zdi se, da je demokratični proces odprtosti Slovincem ustavljen in demokratizacija potisnjena za nekaj let nazaj. Odnosi med narodom ne morejo ne vplivati na odnose med državama. In ti odnosi ne morejo biti brez vpliva na gospodarstvo Trsta, za katero je mesto

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 30. maja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rovanju; 9.45 Veliki orkestri; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Mladinski oder: »Tolpa štiridesetih«. Radijska igra: »11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnotni trenutek Slovencev in Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.40 Sport in glasba ter prenosi z naših kulturnih pridelitev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 31. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 9.30 Alternativna kozmetika; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Beseda in pesem; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Kotiček za mlade filateliste; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Jaroslav Hašek: »Dobri vojak Švejk v prvi svetovni vojni«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Računalnik v službi človeka; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 1. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 9.30 Ali ste že prebrali? 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 1.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturno pismo — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Najlepše bajke za najmlajše«; 14.30 Pesmi brez besed; 14.55 Naš jezik; 16.00 Pripoved partizanskega častnika; 16.35 Evergreeni; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Tekmovanje pevskih zborov Slovenije »Naša pesem 1982« v Mariboru; 18.00 Aleksander Marodnč: »Zgodbe ob meji«; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 2. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovensko planinstvo na Tržaškem od začetkov do danes; 9.30 Alternativna kozmetika; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Literarni listi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Deželni zbori na letošnji reviji »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Pojte, pojte, drobne ptice«; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Jaroslav Hašek: »Dobri vojak Švejk v prvi svetovni vojni«; 15.00 Ameriški gledališki musical; 16.35 Motivi z malega zaslona; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Dijaki-pianisti iz razreda prof. Ksenije Brass na podružnici Glasbene matice v Boljuncu; 18.00 Pesniki so čudejne sveta; 18.40 Iz beležnice Viljema Černa; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 3. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 9.30 Pravico do pokojnine in socialnega varstva; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.55 Naš jezik; 16.00 Domači obrazi; 16.35 Južnoameriški motivi; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Orkester Akademije za glasbo iz Ljubljane pod vodstvom Antona Nanuta v Kulturnem domu v Grcici; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 4. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Tri slovenske sestre; 130 let Družbe sv. Mohorja; 9.30 Stilno pohištvo; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 1.30 Literarni listi; 12.00 Na goriškem valu — Beležka; 13.00 Poročila; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Kako — zakaj — odkod?«; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Jaroslav Hašek: »Dobri vojak Švejk v prvi svetovni vojni«; 15.00 Odrtna kulisa. Film in filmska glasba; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Letošnja revija »Primorska poje«; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 5. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Mali leksikon telesne kulture in prostega časa; 9.30 Onkraj zvezd, literarni fragmenti v prozi, ki jih zлага Miran Košuta; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 »Bom nared ust'zdice, čjer so včas b'le« — glasnik Kanalske oline — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mlaj pisci; 14.30 Poslušali boste; 14.55 Naš jezik; 15.30 Dijaška tribuna; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Letošnja revija »Primorska poje«; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Glavni kandidat Slovenske skupnosti prof. Z. Harej o volilnem programu...

■ nadaljevanje s 1. strani

vedno bolj občutljivo. Stoletja smo ostali na teh tleh tudi skozi nevarne ujme naše pogosto nemirne zgodovine; ostali bomo tudi v bodoče. Bolje, da se medsebojno prenašamo, sprejemamo, spoštujemo in sodelujemo, kakor da bi natezovali vrv, o kateri ne veš, kdaj bo popustila; kakor da bi se, preprosteje povedano, ujedali in klali. Globalna zaščita Slovencev je postala nekaj ločilni kamen za demokratičnost strank: na eni strani one za zaščito, na drugi ostale proti. Lista za Trst je imela po mnenju nekaterih negotovo in nestalno stališče, vse dokler ni njena volilna baza prisilila svojo zastopnico v parlamentu A. Gruber Benčovo, da je umaknila svoj zakonski osnutek za zaščito manjšin, ki živijo v deželi Furlaniji - Juljski krajini. Toda Lista ni kakor se zdi, zadnji pristan. Proces gre naglo naprej in nastajajo nove stranke in gibanja z različnimi političnimi in družbenimi pogledi.

V čem vidite še posebno nalogo Slovenske skupnosti in slovenske manjšine na splošno v sedanjem političnem trenutku?

V tej razcefranosti in razpršenosti je SSK, ki temelji na narodni bazi, dovolj široka osnova, da bi Slovenci videli v njej svojo stranko in jo podprli. Če bi jo vsi Slovenci podprli, bi bila dovolj močna, da bi učinkovito reševala tudi gospodarsko in socialno problematiko. V drugih strankah ni manjšinska problematika edina in tudi ne najbolj važna.

Kako poteka volilna kampanja Slovenske skupnosti?

V okviru volilne kampanje smo imeli dve tiskovni konferenci, o kandidatnih listah in o programu ter o zakonskem osnutku SSK, za globalno zaščito, kjer je predstavnikom občil govoril senator Fontanari ljudske tridentinske

tirolske stranke, izvoljen kot neodvisen na listi južnotirolske ljudske stranke. Dve uspeli srečanja o sedanji in pretekli politiki slovenskih avtonomnih političnih strank na Tržaškem je imela mladina.

Imeli smo posvete in srečanja predvsem o gospodarski problematiki. Začeli smo z volilnimi shodi, s katerimi bomo nadaljevali do volitev. Sem končno spada tudi nabiranje podpisov, česar so proste stranke, ki imajo svoje zastopnike v parlamentu.

Priznati je treba, da sta obe listi Slovenske skupnosti, za pokrajinsko in tržaško občino, precej pomlajeni. Ali opazate pri mladih več zanimanja za politiko?

Na kandidatnih listah za občino, pokrajino in rajonske sosvete je veliko mladih ljudi. To je vzpodbudno, ker mislimo in upamo, da se bodo nekateri resno in strokovno spoprijeli s politično dejavnostjo. Kar zadeva kandidatne liste, ne more neopazno mimo niti dejstvo, da so liste SSK, sestavljene iz samih slovenskih imen, da je na njih dolga vrsta slovenskih kandidatov.

Kaj bi povedali volivkam in volivcem pred bližnjimi volitvami na Tržaškem?

Spomnite se, da ste Slovenci, in oddajte svoj glas za edino slovensko listo, listo Slovenske skupnosti.

—o—

Predstavniki držav članic Evropske gospodarske skupnosti so sklenili za nedoločen čas podaljšati gospodarske sankcije proti Argentini, in sicer v znak solidarnosti z Veliko Britanijo, ki ji je bila Argentina vojaško zasedla Falklandsko otočje. Proti sankcijam sta se izrekla le Italija in Irska. Ravnanje Italije je povzročilo pikre komentarje v britanski javnosti.

Slovenski otrok v slovensko šolo!

Čez nekaj dni se bo zaključilo vpisovanje v otroške vrtce in v osnovne šole. Po napovedih je letošnje stanje za slovenske šole kočljivo. Prav malo je namreč otrok, ki bodo letes jeseni prvič šli v šolo. Prav tako pa se tudi že nekaj let niža število vpisanih otrok v slovenske vrtce. Kje so vzroki za tako stanje, ne vemo. Demografska rast ali padanje sta gotovo nekaj naravnega, oziroma nekaj takega, na kar težko utemeljeno odgovarjamo.

V dneh, ko poimenujemo številne naše šole na Tržaškem in Goriškem, so podobne misli še toliko bolj aktualne, ker je pač neizbežno, da človek pomisli na dejstvo: kdo bo te šole obiskoval čez deset, petdeset ali sto let. Za Slovenca, ki živi v tujem svetu, čeprav na domačih tleh, je tako ugotavljanje in razmišljanje še posebej grenko, četudi racionalno lahko razume, zakaj je v današnjem svetu velika družina izredna redkost. Življenje se je namreč spremenilo. Vrednote res ostanejo nespremenljive, spreminja pa se človeški odnos do njih. Na žalost lahko ugotavljamo v

vsakdanjem življenju vse več egoizma in komodnosti. Verjetno se taka miselnost tako ukorenini v človeku, da se potem pozna tudi v družinskem življenju. Do sedaj smo vedno mislili, da so vzdihljali mater, ki ugotavljajo, da z otroki rastejo tudi skrbi, resnične, a da jih same ne jemljejo prenesno, oziroma da se tega dejstva ne boje, ker se pač zavedajo, da brez truda staršev otroci ne bodo zrasli v matere in očete bodočih rodov. Danes je mogoče drugače. Vsaj tako se zdi.

Narodna manjšina je brez otrok zapisa smrti. Vsa naša dejavnost in prisotnost je ogrožena, ker se brez ljudi nujno okrne vse življenje, prosvetno, športno, kulturno, torej tudi narodno. V življenju Slovencev v mejah Italije pa igra odločilno vlogo slovenski vrtec in slovenska osnovna šola. Vsi starši, babice in dedki, tete in strici otrok, ki bi letos morali v vrtec ali šolo, poskrbite, da bodo vaši malčki prišli med slovenske sovrstnike! Česa pa se bojimo? Minili so časi, ko je naš jezik moral molčati! Vsak slovenski otrok mora zato v slovensko šolo!

Slovenska prisotnost v občekoristnih ustanovah

Iz italijanskih krogov so na račun tržaških Slovencev večkrat leteli očitki, češ da smo odmaknjeni od običajnih vprašanj, da ne »čutimo« dovolj z mestom in njegovim ožjim zaledjem, da se ne »bojimo« dovolj za njegovo prihodnost, da za to prihodnost nič ne »naredimo«. Ker smo Slovenci živi del tega ozemlja, ni Slovenska skupnost nikoli opustila skrbi za širšo stvarnost, saj je od splošnega stanja odvisna tudi vsa naša prihodnost. Preveč ljudi smo že izgubili zaradi političnih in gospodarskih zapletov, ki so nas potegnili za sabo, preveč smo o teh problemih govorili in pisali, v širši javnosti in v našem krogu, da bi nam mogel kdo očitati, da se veselimo težav, v katere brede naše mesto. O tem bi ve-

budami in že tudi s skupnimi naložbami. Na tem področju čaka torej 7. komisija in njenega predsednika Drago Štoka še veliko dela in veliko iniciativnosti. Komisija je sredi maja že opravila tudi svoja prva obiska v sosednih deželah oziroma državah, najprej v Sloveniji in nato še na Korozkem, najavljene pa so že tudi druge akcije.

V slovenski skupščini v Ljubljani je Drago Štoka kot prvi odgovorni deželni zastopnik doslej prinesel pozdrav tudi v slovenščini. Pozornost razgovorov je bila osredotočena predvsem na izboljšavam cestnih in železniških povezav in skupnim pobudam v turizmu.

Področje, na katero je SSK tudi segla z veliko mero poguma in z veliko družbeno zavestjo, je krajevna zdravstvena enota v Trstu, kjer je naša stranka zastopana z dvema predstavnikoma, prof. Lauro Abramami in Mirom Opeltom, ki je bil izvlečen v upravni svet, kar mu nalaga veliko dela in odgovornosti. To so mesta, ki brez dvoma zahtevajo, da se jim človek v celoti posveti. KZE spada namreč v zdravstveno reformo, ki se izvaja v državi. Toda lahko je osrednjemu parlamentu odobriti reformo zdravstva, praktično izpeljavo pa prepustiti novim upraviteljem, ki se morajo bojevati s starimi problemi: to so težave upravnega, političnega — za nekatere je vsak argument dober — pa tudi finančnega značaja. Čeprav ima naša dežela navsezadnje in kljub vsemu še ugled visoke civilizacije na področju zdravstva, pa so težave očitne že vsakemu, ki je potreben zdravniške pomoči. Sproti pa na-

stajajo tudi novi problemi. Pomislimo samo na pomanjkanje osebja, ki spravlja v nevarnost novo bolnišnico na Katinari, ki je že sama po sebi nastala tako nenačrtno in se gradi že več kot 20 let.

V Trstu so problemi zdravstva še posebej živi zaradi velikega števila starejšega prebivalstva, ki bo še vedno bolj potrebno učinkovite in dobre zdravstvene oskrbe, da bodo doživeli mirno starost... Slovensko zastopstvo v KZE pa mora skrbeti poleg tega tudi za specifične slovenske potrebe na tem področju, potrebe, ki so bile vedno skrajno zanemarjene, čeprav se Slovenci na Tržaškem lahko pohvalimo z lepim številom svojih zdravnikov in tudi med pomožnim osebjem najdemo veliko naših ljudi. Vsem je na primer znano, kako pomembno je, da človek v stiski, zlasti starejši, osamljeni ali otrok, lahko uporablja pri zdravniku svoj materin jezik, kar pa pri nas ni nikjer urejeno kot pravilo, ampak je prepuščeno dobri volji morebitnega posameznika. V tem smislu je že naravnost škandalozno, da za predstavnika Slovenske skupnosti ni mesta v upravnem svetu otroške bolnišnice.

Kljub vsemu pa je bilo moč ustanoviti sociopsihopedagoško službo za slovenske šole, ki je postala celo zgled dobre ureditve za podobno službo na italijanskih šolah. KZE bo prevzela še druge obveznosti, tako za zaščito okolja kot za varnost na delu. Pomislimo na primer na nerešeno vprašanje škodljivosti premogovnega terminala (ki ga nekateri prikazujejo kot veliko pridobitev) in proti kateremu je imela SSK pomisleke od vsega začetka. Naša stranka se preko svojih predstavnikov tudi poteguje za čimbolj redno delovanje družinskih posvetovalnic, toda zavrača njih izkoriščanje v sebične politične namene, kar spravlja v nevarnost celo njihov obstoj.

ZUPNIJA SVETEGA JERNEJA CERKVENI PEVSKI ZBOR - OPČINE VABITA NA KONCERT

ki bo v ponedeljek, 31. maja, ob 20. uri v župni cerkvi za slovesen zaključek šmarnic. Sodelujejo: mlajši mladinski zbor VESELA POMLAD; moški zbor Novega svetega Antona v Trstu; domači cerkveni pevski zbor.

Spored bo povezovala Anka Peterlin.

ljalo kdaj tudi javno spregovoriti in postaviti zadeve na pravo mesto. Tudi si nismo nikoli pomišljali prevzemati širše odgovornosti, če nam je bila dana možnost.

Tako je naš deželni svetovalec Drago Štoka ob sestavi nove deželne koalicije prevzel za Slovensko skupnost odgovornost predsednika 7. svetovalske komisije, ki je pristojna za vprašanja prevoza, prometa in turizma. Pomembnost tega mesta je očitna tako na notranji ravni kot v odnosih s sosednimi deželami in državami. Gre namreč za področje, ki je važno tudi za razvoj naše skupnosti spričo vprašanj, ki bodo nastala ob načrtovanih hitrih cestah, za katere so dali pristanek tudi komunisti. To je dejstvo, ki ga bodo morali upoštevati volilci, da ne bodo zapadli lažni propagandi. Sedma komisija, ki ji predseduje Drago Štoka, je že opravila prve obveznosti in je dala svoj prispevek k novemu zakonu o pristaniščih, ki bo brez dvoma koristil Trstu in njegovemu prebivalstvu.

Toda 7. svetovalska komisija je pomembna tudi na mednarodni ravni. Področje, ki spada v njeno pristojnost, je namreč še kako povezano z mednarodnim sodelovanjem in mednarodno delitvijo dela, ki se postavlja kot vrh sodelovanja med sosednimi državami. Če je to sodelovanje že zadovoljivo glede cestnih in železniških zvez, ker brez nekega koordiniranja tu pač ne gre, pa je sodelovanje zelo pomanjkljivo glede pristanišč in turizma, kjer skuša vsak gojiti svoj vrtiček in lakomno pogleduje na sosednjega. V severnojadranjska pristanišča in turistične ustanove pa kljub vsem izjavam zavest o potrebi sodelovanja še ni prodrla, čeprav bi se danes morali že vsi zavedati, da bo odslej mogoče napredovati samo s skupnimi po-

PROSTOR MLADIH

Dve srečanji mladine Slovenske skupnosti

Mladinska sekcija Slovenske skupnosti v Trstu je v preteklem tednu priredila dve dobro uspeli srečanji za mlade.

V četrtek, 20. maja, je bilo na strankinem sedežu srečanje mladih kandidatov SSK, članov sekcije in drugih mladincev, ki so želeli zvedeti za stališča SSK v tem predvolilnem času ter o njih razpravljati. Prisotne je najprej pozdravil pokrajinski tajnik in glavni kandidat za pokrajinske volitve dr. Harej. Poročilo o sedanjem političnem trenutku na Tržaškem ter o nalogah Slovenske skupnosti za uveljavitev slovenskih zahtev je imel Ivo Jevnikar. Dotaknil se je programov in kandidatov nastopajočih političnih formacij, nekaterih protislovenskih pojavov v tej volilni kampanji in pa povolilnih perspektiv. V daljši razpravi so prisotni še osvetlili nekatera vprašanja, do izraza pa je prišlo stališče mladih somišljenikov Slovenske skupnosti, da kljub pisanosti strank in gibanj, ki se tokrat potegujejo za glasove Tržčanov, za Slovence ne more biti težav pri izbiri, saj je samo ena stranka po svoji naravi, sestavi in programu izraz zahtev in ciljev slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

V soboto, 22. maja, pa je sekcija priredila za širšo publiko, predvsem mladih, večurni seminar o povojni politični zgodovini Slovencev na Tržaškem. O tem sta predavala Nadja Maganja in Aleš Breclj, ki sta oba diplomirala na tržaški filozofski fakulteti z raziskavama o tem obdobju. Številni prisotni, ki so sledili daljšima prikazoma in pa razgovoru, so tako dobili sliko o »tržaškem vprašanju« v vojnih in prvih povojnih letih, v času Svobodnega tržaškega ozemlja vse do prihoda Italije. Dalje o bojih za meje in za narodnostne pravice. O politični diferenciaciji med Slovenci ob vprašanju »bojkotiranja« zavezniške uprave, vloge in metode komunistične partije ter tako imenovane »fratellance«. O sporih v levici. O nastanku samostojnih slovenskih političnih skupin, o prvih in drugih volitvah, pri katerih je bil vsaj v tržaški okolici leta 1952 dosežen dokaj širok politični sporazum med različno usmerjenimi Slovenci.

Razgovor o zgodovinskih vprašanjih je bil koristen tudi za razumevanje sedanjega položaja v Trstu in odnosov, ki v Trstu vladajo.

Poimenovanje šole v Cerovljah po Miroslavu Vilharju

V nedeljo popoldne so ob prisotnosti domačinov in številnih gostov poimenovali osnovno šolo v Cerovljah po pesniku, skladatelju in narodnem buditelju Miroslavu Vilharju.

Slovenska šola v Cerovljah se je začela v zasebni hiši jeseni leta 1947, od osvoboditve do takrat so otroci iz Cerovelj hodili v šolo v Mavhinje. Sedanje šolsko poslopje pa je napolnilo svoje razrede z učenci leta 1960. Na prečelju tega šolskega poslopja in v veži ceroveljske osnovne šole so v nedeljo odkrili ploščo z uradnim imenom šole in visoki relief Miroslava Vilharja, delo akademskega kiparja Franceta Goršeta. Prisotne je pozdravila v imenu pripravljalnega odbora uč. Daniela Zonta.

Ob prisotnosti političnih in šolskih oblastni pa se je nedeljski kulturni spored na igrišču ob šoli začel z otroki mavhinjskega otroškega vrtca, ki ga obiskujejo tudi otroci iz Cerovelj. Za njimi so nastopili osnovnošolski otroci, ki so se jim pridružili tudi nižješolci iz Cerovelj, se pravi nekdanji učenci poimenovane šole. Nastopili so z lepljenko o Vilharjevem življenju in delu, predvsem z njegovimi pesmimi, ki so ponarodele. Sedanji učenci osnovne šole pa so nastopili še z venčkom slovenskih

narodnih plesov. Pred tem so zapeli tudi nekaj otroških pesmi.

Sledil je blagoslov novopomenovane šole, ki ga je opravil župnik dr. Markuža. Nato je spregovoril bivši didaktični ravnatelj v Nabrežini Miro Tavčar. V govoru je razčlenil lik Miroslava Vilharja in poudaril, da nam je lahko za zgled tudi v današnjih razmerah. Svoj govor je sklenil z nekaj mislimi o vlogi, ki jo igra in jo mora igrati naša šola, kot tista ustanova, ki skrbi, da posreduje našim otrokom ne samo osnovno izobrazbo, ampak tudi da je v vaškem življenju prisotna kot dokaz in znamenje žive skupnosti, narodne zavednosti in kulturnosti. Šola mora biti nositeljica vaše istovetnosti. Ob koncu pa je čestital vsem vaščanom, da so kljub tolikemu trpljenju v preteklosti z vznotranjostjo, ponosom in ljubeznijo ohranili svoje navade in svoj materini jezik.

Didaktični ravnatelj Stanko Skrinjar, ki se je v svojem govoru tudi navezal na lik Miroslava Vilharja, je opozoril, da se ljubezen do slovenske šole kaže predvsem ob vpisovanju. Starši naj bi se zato zavedali, da spada slovenski otrok v slovensko šolo. Tega se moramo zavedati vsi, še posebno v času, ko je število otrok zelo nizko in so zato razredi napol prazni.

Devinsko-nabrežinski župan Albin Škerk je v svojem govoru omenil velike žrtve, ki so jih morali prenesti vaščani med obema svetovnjima vojnoma. Izbira imena, je dejal, je še posebej posrečena, ker je Miroslav Vilhar živel in delal na Kalcu, to je v občini Ilirska Bistrica, s katero se name-rava občina Devin-Nabrežina v kratkem pobratiti.

Sledila sta pozdrava gostov iz Ilirske Bistrice. Spregovorila je predstavnic občinske skupščine Vojka Lenarčič in ravnatelj osnovne šole v Ilirski Bistrici Franc Gombač, ki je šoli v Cerovljah podaril sliko stolpa gradu Kalca.

Za konec sta nastopila dekliški pevski zbor »Devin« in Moški pevski zbor »Fantje izpod Grmade«. Oba zbora sta zapela po dve pesmi. V mešanem sestoju pa še Premrlovo »Zdravljico«.

Po pozdravu predstavnice staršev je prisotnim spregovoril še kipar France Gorše, ki je izdelal Vilharjevo podobo in vsem

voščil, da bi se dejavnost slovenskega naroda pri nas in povsod razvila v kulturno in narodno poletje.

Številni udeleženci lepe nedeljske slovesnosti so se potem zadržali na šolskem dvorišču, kjer je bilo poskrbljeno za bogato zakusko.

—o—

LEP USPEH DIJAKOV ŠOLE »IGO GRUDEN«

Dijaki srednje šole »Igo Gruden« iz Nabrežine so se v letošnjem šolskem letu udeležili mednarodnega festivala »Kino v šoli«, ki sta ga pod pokroviteljstvom ministrstva za šolstvo priredila znani strokovnjak s filmskega področja Ettore Florio in občinska uprava občine Carpegna pri Pesaru. Festivala so se udeležile številne šole, naši dijaki so predstavili kratkometražni dokumentarni film z naslovom »Kamen, živa zgodovina Krasa«. Pri izdelavi je sodeloval 3 B razred nabrežinske srednje kole, pod strokovnim vodstvom profesorjev Franke Kojanec in Zvonka Legiše. Prikazali pa so, kot sam naslov pove, naravno, a tudi družbeno in socialno vlogo, ki jo je igral in še igra kamen v življenju naših ljudi.

Za ta kratkometražni film so dijaki šole »Igo Gruden« osvojili v konkurenci nižjih srednjih šol prvo mesto.

Nagrajevanje, ki je bilo v nedeljo, 16. maja, so se udeležili poleg prof. Kojanec in prof. Legiše še dijakinji Tamara Ušaj in Doroteja Križmančič. Nedeljsko slovesnost je vodil organizator filmskega festivala Florio.

Ob lepem uspehu nabrežinskih mladih filmskih amaterjev jim najlepše čestitamo in želimo podobnih uspehov tudi v prihodnosti.

PRVA DEŽELNA SEJA SKAVTSKIH VODITELJEV VOLČIČEV IN VEVERIC IZ TRSTA IN GORICE

13-5-82 se je zbralo v Jamljah veliko število skavtskih voditeljev, ki vodijo najmlajše člane Slovenske zamejske skavtske organizacije. Tržaško vejo so predstavljali voditelji iz Devina, Mavhinj, Nabrežine, Kontovela - Proseka, Repentabra, Opčin, Rojana, Sv. Ivana, Sv. Jakoba, Škednja in Mačkolj; goriško vejo pa so predstavljali voditelji iz Jamelj, Doberdoba, Gorice, Sovodenj, Rupe - Peči in Števerjana.

Srečanje je bilo zelo pomembno iz več razlogov: voditelji so se lahko bolje seznanili z letnimi delovnimi programi, izmenjali so si misli in izkušnje ter analizirali razne vzgojne probleme, ki jih srečujejo na tedenskih sestankih in na vsakovrstnih skavtskih podvigih.

Voditelji so pripravili osnutek novega skupnega delovnega programa, ki med drugim vsebuje razne organizacijske novosti in skupna srečanja.

Važno je, da se tudi tržaški in goriški voditelji volčičev in veveric srečujejo med seboj in s tem okrepijo že uspešno delovanje Slovenske zamejske skavtske organizacije v trenutku, ko število članov vedno bolj narašča, saj šteje nad 700 članov in članic, od katerih jih je nad 120 volčičev in veveric s Tržaškega in približno prav toliko z Goriškega.

Vodstvo veje

Praznik SK Devin

Po končani zimski smučarsko-tekmovalni sezoni se SK Devin pripravlja na poletno dejavnost, ki jo običajno posvečajo predvsem izletom v gore in treniranju z rolkami. Kot nekakšen zaključek zimskega dela pa prirejajo od petka, 28., do nedelje, 30. maja v Mavhinjah svoj tradicionalni praznik, ki bo letos že osmi. Tudi tokrat so požrtvovalni člani kluba Devin organizirali mednarodno tekmovanje v skiroolkah za peto trofejo »Grmada«. Tekmovanje so pripravili za nedeljo, za soboto pa so organizatorji napovedali likovni extempore, ki se ga lahko udeležijo vsi otroci. Starejši pa se bodo lahko pomerili v tekmovanju v briškoli.

Praznik, kot je že običaj, bo tudi priložnost za pokušnjo domačih vin, ki so jih pridelali Cerovci, Vižovci in Mavhinjci. Za večerne ure pa je napovedana tudi zabava s plesom.

Sedma tradicionalna »Veselica« v Miljah

V nedeljo popoldne je bila v gledališču Verdi v Miljah tradicionalna »Veselica«, ki jo je letos že sedmič priredilo »Društvo Slovencev miljske občine«. Program veselice je bil zelo pester, saj so nastopili otroci slovenskega otroškega vrtca, za njimi so pod vodstvom Vihre Kodrič ob spremljavi harmonike zapeli vrsto pesmi osnovnošolski otroci, ki obiskujejo šolo v Zavljah in pri Korošcih.

Sledilo je nagrajevanje učencev, ki so se udeležili natečaja, ki ga je priredilo društvo z naslovom »Spoznajmo svoj kraj in njegovo preteklost«. Domači pevski zbor »Jadran« je zapel nekaj pesmi,

nato pa so nastopili mladinci s svojima dvema točkama. Dekleta so prebrala nekaj pesmi in črtic, nastopil pa je tudi ansambel »TOZD Lopovi«, ki je zapel in zaigral vrsto svojih pesmi in samostojnih priredb.

Spored je zaključila folklorna skupina »Kluba omladinskim stvaralaca« iz Pulja, ki so prikazali nekaj istrskih ljudskih plesov in slavonsko kolo.

Po kulturnem delu sporeda je bilo na dvorišča Verdi poskrbljeno, da so delovali dobro založeni kioski in »Veselica« se je nadaljevala še v noč.

Petnajst let delovanja moškega zbor »Mirko Filej«

V soboto, 22. maja, je bila dvorana Katoliškega doma dobro zasedena za koncert, ki ga je priredil moški zbor »Mirko Filej« ob petnajstletnici nepretrganega delovanja. Koncert pa je imel še en namen, in sicer ta, da zbor, ki nosi ime po prof. Fileju, s tem nastopom počasti spomin pokojnega profesorja ob 20-letnici njegove smrti. »Letos poteka — je zapisano na koncertnem listu — dvajset let od smrti prof. Mirka Fileja. Mož, ki je zapustil za seboj številne in plodovite sadove, glasbenik v najširšem pomenu besede, prosvetar v najplemenitejšem smislu, vzgojitelj in mentor mnogim, ki mu dolgujejo za prodor v glasbene skrivnosti — vse to je bil pok. Mirko Filej. Njegova prisotnost v goriškem prosvetnem, posebej še glasbenem in zborovskem udejstvovanju, je bila nadvse markantna in ostane neizbrisna. Posebej vsa povojna leta, zlasti med petdesetimi in šestdesetimi leti so pomenila višek njegove ustvarjalne aktivnosti na vseh teh področjih.«

Koncert je bil preteklo soboto še toliko bolj slovesen, ker so se ga udeležili številni politični in kulturni predstavniki. G. Viktor Prašnik, ki je celoten spored tudi povezoval, je na kratko orisal lik prof. Fileja, še prej pa je pozdravil številno občinstvo in ugledne goste, med temi senatorja Fontanarija, ki je bil ravno isti dan na obisku v naši deželi kot gost SSK, deželnega svetovalca Draga Štoko in Cocianija, števerjanskega župana Stanislava Klanjščka in sovodenjskega župana Vida Primožiča. Sledili so pozdravi in čestitke, ki so jih zboru prinesli najprej predsednik ZSKP dr. Humar, predsednik SSO dr. Paulin, pokrajinska odbornica Marija Ferletič, deželni tajnik SSK dr. Štoka in senator Fontanari, ki je v kratkem nagovoru omenil tudi prijetno misel, da bi organizirali gostovanje zbor Mirko Filej na Južnem Tirolskem in se dogovorili za iz-

menjavo s kakim tamkajšnjim zborom. Med publiko je bilo opaziti tudi nekaj soseščanov italijanske narodnosti (med katerimi je bil tudi predsednik zbor Seghizzi), ki dobro poznajo in cenijo moški zbor M. Filej, saj nastopa tudi na raznih italijanskih prireditvah in koncertih.

Po pozdravih je zbor začel z izvajanjem svojega raznoliko zasnovanega sporeda. Pod skrbnim vodstvom dirigenta Zdravka Klanjščka, ki je bil ustanovitelj in je duša tega zbor, so izvedli osemnajst

pesmi, zajetih v glavnem iz slovenske zborovske literature; na začetku so odpeli dve Gallusovi skladbi, Mozartov Ave verum, Čajkovskega Antifono. Sledile so nekatere zahtevnejše pesmi in tudi ljudske: Pjesme vječnog jada (Gotovac), Žebljarska (Vodopivec), Kraška vas (Štefan Mauri), Zimska vožnja (Ciril Vremšak), V Gorjah zvoni (Blaž Adamič), Nocoj zapel (Simoniti), Ptička veselo (prir. M. Slatnar) Bela breza (Stane Malič), Montanara (Ortelli-Pigarelli), Stelutis alpinis (Zardini-Simoniti), Tam, kjer pisana so polja (Bučar), Ljuba si pomlad (prir. Cigan), Od radosti srca (Filej), Mati jagoda (Simoniti). Po končanem sporedu se je srečanje z gosti in prijatelji zbor nadaljevalo v mali dvorani v prijetnem vzdušju.

Uspehi in programi goriške »Olympie - Terpin«

'Olympia - Terpin — A.S.F.J.R. 3:1
(15:12, 15:8, 3:15, 15:4).

Olympia - Terpin: Spacapan, Cotič Marko in Stefan, Černic, Dornik, Terpin Damjan in Simon, Kuštrin.

Z uvrstitvijo na drugo mesto na končni lestvici si je goriška Olympia - Terpin priborila možnost za prestop v višjo ligo. V soboto se je srečala s čedajsko ASFJR, ki se bori za obstanek v C-2 ligi. V kratkem bosta ekipi igrali še povratno tekmo; od končnih rezultatov bo odvisno, kdo bo prihodnje leto igral v C-2 ligi in kdo v D-ligi.

Olympia - Terpin je začela sobotno tekmo s precejšnjo tremo: naši fantje so med srečanjem zgrešili mnogo servisov. Najvažnejše pa je to, da so znali vsakokrat premostiti krizo.

V prvem nizu se je ASFJR dobro odrezala in je bila stalno za petami domačinom. V drugem so Olympijeveci vodili zelo učinkovito igro in so tako zmedli nasprotnika. Naslednji niz je Olympia začela in končala zelo slabo, kar je razvidno iz delnega rezultata. Res je, da so se Čedajci dobro borili, treba pa je dodati, da so domačini ostajali povsem pasivni. Da bi si ne zapravili

zmage, ki so jo imeli skoraj v žepu, so se Goričani v četrtem nizu zelo potrudili: z močnimi bloki in stalnimi napadi so povsem onemogočili nasprotnika in ga demoralizirali.

Moška I. divizija

La Scarpoteca — Olympia 3:2
(12:15, 15:6, 15:3, 13:15, 15:13).

ARCI - Pieris — Olympia 3:2
(8:15, 15:5, 15:8, 12:15, 15:4)

Olympia: Sirk, Batistič, Pola, Cotič Igor in Robert, Košič Beni in Aleksander, Terpin, Spacapan.

Dva zaporedna poraza Olympie v moški I. diviziji kažeta, da je ekipa popustila in da ne da več vsega od sebe. Obe tekmi bi Goričani lahko zmagali, saj so se v posameznih nizih dobro odrezali, na žalost pa je manjkalo krepke roke, ki bi znala uspešno voditi fante. Če dodamo še dejstvo, da marsikateri igralec ni v formi, se porazi (čeprav pekoči) popolnoma razumljivi.

Zenska I. divizija

A.G.I. — Olympia 0:3
(6:15, 15:17, 3:15)

Olympia: Bertolini Klara in Marija, Klanjšček, Mažgon, Olivo, Perše, Primožič, Šuligoj, Vrtovec, Testa.

Dekleta goriške Olympie so zaslužno premagala mestnega konkurenta, italijansko Associazione giovanile italiana.

Naše igralke so z lahkoto osvojile prvi niz. V drugem je trda predla, ker so poskušale igrati z novimi shemami, in to bi se jim skoraj maščevalo. Končno so v tretjem nizu dobesedno izničile nasprotnice.

Zenska ekipa Olympie je trenutno druga na lestvici. Letos je zgubila le dve tekmi in je ena od najmočnejših ekip v prvenstvu.

G.R.

—o—

»Olympia - Terpin« poskrbi za soboto, 29. maja, avtobusni prevoz navijačev, prijateljev in drugih v Cedad na povratno tekmo s čedajsko ekipo A.S.F.J.R. Odhod izpred Katoliškega doma ob 18. uri.

Sportno Združenje »Olympia« organizira odbojgarski turnir »Pokal Peter Spacapan«, in sicer od 7. do 12. junija.

Imenovana konzulta za slovenska vprašanja

Na občinski seji v Gorici, v ponedeljek, 24. maja, je bila imenovana Konzulta za slovenska vprašanja; to je organ, ki je posvetovalnega značaja in ki je bil deloval že v prejšnji mandatni dobi; obravnava specifično slovensko problematiko in daje občinski upravi predloge o raznovrstnih vprašanjih, ki se tičejo slovenske narodne skupnosti v goriški občini. V pretekli mandatni dobi, ki je trajala pet let kot mandat občinskega sveta, se je Konzulta velikokrat sestala in predložila vrsto važnih predlogov; naj ob tem omenimo dva dokumenta, ki sta bila posebne važnosti, in sicer stališče Konzulte do regulacijskega načrta in predlogi za lokacije in gradnje slovenskih šol v Gorici.

Ob volitvah leta 1980 je Konzulta praktično zaključila s svojim delom in danes, skoraj po dveh letih od upravnih volitev, je bila ponovno izvoljena. Treba je reči, da je s tem imenovanjem občinska uprava le nekoliko zakasnila, kljub temu da

so organizacije že davno imenovalle svoje člane v ta posvetovalni organ. Kot je mor- da znano, sestavlja Konzulto 15 članov, od katerih 5 imenuje ZSKP, 5 SKGZ, 2 Sindikat slovenske šole, trije pa so zastopniki občinskega sveta. Vsekakor, danes Konzulta je izvoljena in pričakujemo, da se bo kmalu sestala in začela oz. nadaljevala s svojim delom, pri katerem ji želimo največjih uspehov. Naj ob koncu navedemo imena novih članov in organizacij, ki so jih imenovalle. Slovensko kulturno gospodarsko zvezo bodo zastopali dr. Angel Pahor, Edmund Košuta, dr. Diego Marvin, dr. Darko Bratina in prof. Aldo Rupel; Zvezo slovenske katoliške prosvete prof. Lojzka Bratuž, dr. Kazimir Humar, prof. Lučana Budal, prof. Vladimir Šturm in dr. Jožef Vrtovec. Sindikat slovenske šole je imenoval prof. Jožka Šavlija in prof. Ido Primožič-Feri. Kot zastopniki občinskega sveta pa so bili izvoljeni Tereza Perissutti, Milka Čubrilo in Janez Toplikar.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Revija »2000« o Kocbeku

Nova, dvojna, 19. in 20. številka revije »2000« se začneja z esejem Petra Kovačiča-Peršina »Zgodovinska usoda Edvarda Kocbeka«. Avtor skuša v zgoščeni obliki podati Kocbekovo ideologijo krščanskega socializma, in čeprav tega ne pove naravnost, je iz njegovega pisanja jasno razvidno, da je imel Kocbek zelo malo čuta za politične probleme in življenje. Privlačevala so ga samo ideološka in moralna vprašanja. Boljšo prihodnost za slovenski narod je videl zajamčeno s prenovitvijo slovenskega krščanstva in dejavniki te prenovitve naj bi bil socializem, v bistvu kolektivizem marksističnega oziroma komunističnega tipa tistega časa. V slovenskem človeku je videl predvsem kristjana, ki bi se moral notranje prenoviti v duhu socializma; politika mu je ostajala vedno nekaj drugotnega. Kovačič-Peršin med drugim takole tolmači Kocbekovo misel: »Ko kristjan gradi socializem z vsemi naprednimi družbenimi silami, in prva sila so komunisti »kot nosilci nastajajočega socializma« — pravi Kocbek (v eseju Kdo sem) — je njegova dolžnost, da postane s svojim ravnanjem moralni kriterij tega procesa. Kakor je veličina komunizma v njegovi skrivnostni sili, da nenehoma ohranja in buji nemir zgodovine; je sveta dolžnost krščanstva, da z močjo svojega pričevanja popravlja pesimistični odnos kolektiviziranega, pomasovljenega človeka s svojim moralnim in osebnostnim kriterijem, kajti le celovito in izpolnjeno človeško bitje je lahko smiselni cilj vsakršnega družbenega prizadevanja. (V eseju o Mounierju). Integralni socializem more graditi le integralna osebnost in ne bitje, raztrgano na družbeno in zasebno bitje.

Na osnovi teh dogajanj je Kocbek prišel do zaključka, da »je nujna skupna akcija, kjer vloga kristjana ne bo prvenstveno politična, ampak moralna in duhovna. Taka naravnost je krščanske socialiste razreševala skrbi za lastno politično strukturo in samosvojo politično akcijo. To bi ne bilo v skladu z njihovimi nazori«, pravi Kovačič-Peršin, oziroma s Kocbekovimi nazori. Avtor citira Kocbekove besede: »Pravi demokraciji je lastno, da garancije za uspešnost pravičnega reda ne vidi v ideologiji, temveč v morali svojih nosilcev. Zato si ni mogoče predstavljati, da bi osvobodeno slovenstvo mogel zavarovati en sam in to izključni nazor...« Kovačič-Peršin pravi: »Ta stališča so sicer omogočila plodno frontno sodelovanje, toda v njih tudi odkrivamo stvarne vzroke za takšno in ne drugačno usodo

Kocbeka, krščanskih socialistov in njihovih dedičev v obdobju po vojni«. Avtor potem še bolj na kratko opozarja na Kocbekovo misel oziroma teorijo naroda. Kocbeku je narod temeljno človeško občestvo, in če je »oseba središče življenja«, mu je narod »središče občestvenosti«.

Sledi esej Tarasa Kermaunerja »Svetotvorna pesem«, ob Kocbekovem »Pentagramu«. Avtor obilno citira iz Kocbekovih pesmi in skuša tolmačiti njegovo miselnost.

Za zgodovinarje je zanimiva razprava Janka Prunka »Lik Mira Jeršiča«. Zgodovinsko zanimiv je tudi pogovor s Stanetom Kovačem pod naslovom »Krščanski socialisti in OF slovenskega naroda«. Seveda bi marsikatera izjava v njem zahtevala komentar, vendar pomeni pomemben doprinos k slovenskemu zgodovinopisju o drugi svetovni vojni. Precej prostora zavzema v tej številki drama Ivana Mraka »Rdeči Logan«, ki je prvič objavljena, a je bila napisana že prvo leto vojne. Tomislav Virk je prispeval dolg esej »Dostojevski in trpljenje«. Marksitka Spomenka Hribar pa polemizira z duhovnikom filozofom Toneom Stresom pod naslovom »Iščimo novih poti«. Tone Stres je zastopan s filozofsko razpravo »Med istostjo in drugostjo« s podnaslovom »Esej o filozofiji in pluralizmu«.

Naj omenimo še razpravo dr. Tineta Hribarja »Problemi teologije socializma« in recenzijo knjige Toussaaint Hočevarja »Slovenski družbeni razvoj«. Recenzijo je napisal Viktor Blažič. Poteg tega prinaša revija še nekaj krajših prispevkov.

Osma številka Pastirčka

Izšla je osma in s tem zadnja številka mladinskega mesečnika »Pastirček« v tem šolskem letu.

Kratek uvodni članek o slovesu od malih bralcev tega letnika je napisal Ivan Bolčina pod naslovom »Počitnicam naproti«. V članku priporoča mladini, naj tudi v počitnicah, pa naj jo zane-sejo kamorkoli, ne pozabi, da so »člani bogatega, čeprav majhnega naroda, katerega govorica je, kakor pravi pisatelj Ivan Cankar, »... beseda praznika, petja in vriskanja. Iz zemlje same zveni kakor velikonočno potrkanje...«

Kratek članček tudi spominja bralce, da je mesec majnik Marijin mesec. Zora Saksida je pripovedovala ljubko in po motivu zelo posrečeno mladinsko pesem »Planine, juhej«, pa tudi pesem »Zabji prepri«. Ista je pripravila rubriko »Za višjo stopnjo«, namreč za učence višje stopnje.

Mariza Perat je napisala daljši spominski članek o profesorju in glasbeniku Mirku Fileju. Ljubka Sorli je zastopana v tej številki s prisrčno mladinsko pesmijo »Spominčice«.

Julče Gorjen je napisal pravljico »Zgodba o nahrbtniku«, Ljubka Smotlak pa vsaj zaenkrat zaključuje svoje zanimive »Tržaške sprehode«, ki so jih mladi gotovo radi brali.

Ivanka Zavadlav je napisala pesem »Mamica«, ki jo je posvetila mamicam. Zvonka Trampuž pa objavlja ljubko zgodbico o fantku, ki je obhajal svoj rojstni dan. V številki najdemo tudi ljudsko živalsko zgodbo »Ptica, lisica in pes«.

Omeniti moramo še pesem z notami »V goriški poljani — Standrežu«, katere besedilo je od Andreja Budala, uglasbil pa jo je Zorko Harej. Zelo prijetno in tudi zabavno je brati mladinske dopise v rubriki »Janina pošta«.

Kako bo rešen problem globalne zaščite v Benečiji

Prejeli smo novo številko mesečnika »Dom«, ki ga izdajajo slovenski duhovniki v Slovenski Benečiji.

Na uvodnem mestu prinaša v italijanščini napisan članek o šoli v Nadiških dolinah. Avtor M. Q. opozarja, da ponekod v tamkajšnjih krajih zapirajo šole, ker ne dosegajo zakonitega, t.j. minimalnega števila učencev. Vzrok je v izseljevanju iz dolin in v manjšanju rodnosti. Članek se zaključuje z žalostno ugotovitvijo: »Naj nam bo dovoljena še zadnja pripomba, ki ji ni potrebno mnogo razlage. Tako grozljivo manjšanje števila otrok bo imelo za predvidljivo posledico izumrtje

človeka v tistih dolinah. Te doline bodo postale spontano teren divjih živali. Čez malo let bodo hodili od drugod na safari — lovske pogone — v naše kraje, potem ko bomo mi izginili in bodo drugi postali lastniki naših zemljišč in naših gozdov. In tako se bo na omikan in miren način rešil problem globalne zaščite Slovencev v videmski pokrajini. Nikoli več ne bo nobene pritožbe in nobenega glasu ugovarjanja«.

Na prvi strani je natisnjen tudi članek istega avtorja pod naslovom »Osma stoletje rojstva svetega Frančiška«. Stran pa krasi lepa fotografija starodavnega mlinskega kolesa iz Slovenske Benečije.

Na prvi strani se tudi začneja daljši članek, napisan v italijanščini »A upravičeno se nekaj giblje«, ki govori o akciji staršev in občin proti uklinjanju šol. Ta članek zavzema tudi večino druge strani. Na tretji strani pa najdemo 24. nadaljevanje razprave o krajevnih imenih v nadiških dolinah. Tam je objavljeno tudi nadaljevanje ponatisa Obalovega članka iz preteklega stoletja. Nekaj o Benečanskih Slavjanih.

Na četrti strani je objavljeno nadaljevanje razprave o slovenskih napisih v Nadiških dolinah, pa tudi članek o »občinskih sodnikih«.

Na peti strani nam vzbudita pozornost članek o maju, mesecu, ki je posvečen Mariji, napisan v narečju. Zadnje tri strani so prihranjene za druge prispevke, ki jih spremlja nekaj zanimivih fotografij.

O čem piše »Jambor«

Pravkar je izšla sedma številka skavtskega glasila »Jambor«. Začenja se z uvodnikom »Ob mednarodnem skavtskem letu in jurjevanjih«, v katerem je rečeno: »Poleg pomembnih obletnic slovenskega skavtizma praznujemo letos... 75-letnico svetovnega skavtizma. Svetovna skavtska organizacija se je odločila, da bo delovanje tega leta posvetila tej pomembni obletnici. Skavtsko leto se je začelo 22. februarja, na Baden-Powellov rojstni dan. Končalo pa se bo prihodnje poletje 14. julija 1983, ko se bo pri kraju Calgary v kanadski deželi Alberti zaključil 15. svetovni jamboree. Računajo, da se ga bo udeležilo približno

20.000 skavtov. Svetovni »motto« tega skavtskega leta se glasi: »Skavtizem pomaga ustvariti boljši svet«. Smisel tega stavka je očiten. Kot je naročil Baden-Powell, si mora vsak skavt prizadevati, da pusti za seboj svet boljši, kot ga je našel...«

Sledi članek o jubilejnih skavtskih znamenjih. V rubriki »Naši bivaki« je objavljeno nadaljevanje Katarinine vedre reportaže »Z bratrancom na Trgilav«. »Meni so gore dale veliko, piše Katarina. »Dale so mi neko notranje zdravje, dale so mi možnost, da vidim rože in drevje in nebo tudi v mestu. Vzbudile so mi željo, da bi govorila z vsakim neznancem, ki ga srečam na cesti«.

Sodobno kmetijstvo

Viroze kumar

Najpogostejša viroza je mozaik, ki ga spoznamo po svetlih in temnih lisah na listu. Listi se zvijejo, so svetli in majhni, rastline ostanejo majhne, plodovi pa deformirani, majhni in svetlejši od plodov zdravih rastlin. Pri nizkih temperaturah se viroze močnejše pojavljajo.

Listne uši, prenašalke viroz, uničujemo s fosdrinom 103 W SL 0,05 - 0,15%. Ne sadimo kumar v bližino paradižnika in krompirja.

Škodljivci:

bramor se pogosto pojavlja pri pridelovanju na črni foliji, kjer uničuje kalčke rastlin in spodjeda že večje rastline; zato pred polaganjem folije zadelamo v zemljo volaton 20 do 30 kg na ha;

polži pomladi radi uničujejo kalčke; kasneje pa objedajo mlade liste;

sovke pod folijo uničujejo kaleče rastline; uporabimo fosforne insekticide ali v zemljo zadelamo volaton, galition, furadan;

strune elateridae zatiramo enako kot sovke;

vrtna mušica, ličinke uničujejo kaleče rastline.

V stebelcu opazimo 5 mm dolge breznoge ličinke. Mušica odlaga jajčeca v zemljo, gnojeno s hlevskim gnojem ali kompostom. Zemljo škropimo ali zalijemo s paratkiomom 0,3%, basudinom 0,1 do 0,2 odstotka, kar večkrat ponovimo. Koreninske ogorčice: napadene rastline zastanejo v rasti ali rumene, na koreninah so opazne bele čiste ogorčice. Upoštevajmo kolo-bar in vsaj 8 let kumar ne sadimo na površino, kjer so se pojavile ogorčice;

listne uši: zelene in črne, se ob toplem vremenu rade pojavijo in takoj škropimo s kelthanom E (0,15-0,25% ali s fosdrinom 0,05 do 0,1% in dva tedna pred obiranjem škropljenje ponovimo;

rdeči pajek: se razmnoži v toplem in suhem vremenu, listi porumene, na spodnji strani najdemo pajkove ličinke in jajčeca, napad se začne ob času obiranja.

Škropimo s kelthanom 0,15% - 0,25% ali basudinom. V nasadu, škropljenem z žvepljenimi sredstvi, se rdeči pajek ne pojavlja;

resarji ali tripsi: se radi pojavijo v sušni pomladi. Listi napadenih rastlin so polni belih pik in se zvijajo.

Škropimo na osnovi nikotina, rotenona, mevinflosa ali parathiona, uspešen je tudi fosdrin (0,10%).

Preventivno varstvo kumar

Pred polaganjem folije zadelamo v zemljo eno od naslednjih sredstev:

volaton G5 80 do 100 kg ha pri uporabi na široko, 20 do 40 kg/ha pri uporabi v vrste,

volaton G 10 40 do do 50 kg na široko, 10 do 20 kg v vrste,

furadan 10 G 10 do 15 kg v vrste, furadan 5 G 15 do 30 v vrste,

galition G 5 30 - 40 kg v vrste ali 100 kg/ha na široko,

galition G 10 20 do 30 kg v vrste.

Pred polaganjem folije po zemlji potreujemo polžopin M mesurrol. Ko kumare vzkalijo, začnemo škropiti z bakrenimi sredstvi, ki jim primešamo sredstva za zatiranje pepelaste plesni in insekticid proti škodljivcem. Škropljenje ponavljamo v presledku 10 dni. Upoštevamo korenco. ko začnemo obirati, škropimo samo s cosanom (0,1 - 0,2%), ki mu primešamo podlistno gnojilo foliofertil 0,08 - 0,1%, vendar ne smemo prekoračiti koncentracije, da ne požgemo listov. Škropimo proti večeru ob nizki temperaturi, za zatiranje boleznih in škodljivcev pa so: bakreni antrahol plus karathan in basudin; bakreno apno plus benlate fosdrin ali kelthan.

Slovenci iz Ronk na izletu

Slovenci, ki živijo v Laškem, so zadnje čase precej aktivni na kulturno-prosvetnem polju. Zamislili so si vrsto pobud, s katerimi hočejo ohraniti tesne stike med Slovenci, ki živijo razpršeno v tem skoraj popolnoma italijanskem okolju. Med te pobude gotovo spada tudi romanje na znano božjo pot v Monteberico pri Vicenzi, ki so ga Slovenci iz Laškega priredili v nedeljo, 23. maja. Poln avtobus romarjev je pokazal, da je veliko zanimanje za podobne pobude. Romarji pa so imeli tudi srečo, saj jim vreme ni nagajalo. Pot do Vicenze pa so tudi izkoristili za načrtovanje bodočih dejavnosti in za organizacijo letošnjih vpisov v slovenski otroški vrtec in osnovno šolo. Vsi so se zavzeli za spodbujanje staršev slovenskih otrok, ki bi letos morali prvič prestopiti prag šole, da jih vpišejo

Zadovoljni ob uspehu nedeljskega romarskega izleta so se ob slovesu poslovili z željo, da bi jeseni spet organizirali nekaj podobnega in da bi ob tej priložnosti lahko ugotavljali, da je število vpisanih otrok v slovensko šolo in vrtec močno naraslo.

NOVICE

S pestro in bogato akademijo je slovenska gimnazija v Celovcu pred dnevi praznovala svojo 25-letnico. Slavnostni govornik je bil sedanji ravnatelj gimnazije dr. Reginald Vospornik. Prvi ravnatelj te za koroške Slovence izredno važne kulturne ustanove je bil znani, zdaj že pokojni dr. Joško Tischler, ki ima tudi velike zasluge za njeno ustanovitev. Za dr. Tischlerjem je gimnazijo vodil dr. Zablatnik. Na slovenski gimnaziji je v 25 letih maturiralo nad 600 dijakov in dijakinj.

—o—

Sovjetski predsednik Brežnjev je odgovoril na pismo, ki mu ga je bil poslal ameriški predsednik Reagan in v katerem je predlagal vrhunsko srečanje, na katerem bi razpravljala o vprašanju omejitve jedrskega orožja. Brežnjev je predlog načelno sprejel, vendar datum vrhunškega srečanja še ni bil določen. Reagan je izjavil, da je s svojimi sodelavci že pripravljen na tako srečanje.

—o—

Papež Janez Pavel II. se ni odpovedal že davno programiranemu pastirskemu obisku v Veliki Britaniji. Papež bo prispel v London v petek, 28. t.m., v Veliki Britaniji pa bo ostal do 2. junija. Prihodnji mesec pa namerava obiskati Argentino in Čile. Vse to kaže na odločno voljo Janeza Pavla II., da osebno posreduje za rešitev hudega spora med Veliko Britanijo in Argentino zaradi Falklandskega otočja.

Referendum

Po razpravi, ki je neprekinjeno trajala 9 dni in 9 noči, je poslanska zbornica končno odobrila reformo odpravnin. Da se naredi konec obstrukciji misovcev in radikalcev, je vlada kar štirikrat zahtevala glasovanje o zaupnici. Reformo mora v nekaj dneh odobriti še senat. Besedilo zakonskega osnutka bo nato proučilo kasacijsko sodišče, ki bo dokončno razsodilo, ali je treba razpisati ljudsko glasovanje ali ne. Za odpravo dosedanje zakonodaje o odpravninah so pristaši proletarske demokracije dali pobudo za razpis referendum, ki je že bil določen za nedeljo, 13. junija. Kasacijsko sodišče bo razsodilo, ali je referendum še aktualen ali ne.

Te dni obhaja 96. obletnico rojstva starosta slovenskih duhovnikov v goriški nadškofiji msgr. Anton Rutar. K visokemu in častitljivemu življenjskemu jubileju mu iskreno čestitajo njegovi številni prijatelji in znanci, ki mu zlasti iz srca želijo, da bi ga Bog ohranil pri dobrem zdravju. Čestitkam in voščilom se pridružuje uredništvo in uprava našega lista, ki mu je bil jubilar eden soustanoviteljev, zvestih prijateljev in modrih svetovalcev.

v slovensko šolo, mlajše pa v slovenski vrtec.

Sveto mašo je v kapeli Marijine božje poti na Monteberico daroval msgr. Oskar Simčič. Pri službi božji pa je pel ženski cerkveni pevski zbor, ki redno poje med vsakomesečno slovensko mašo v Ronkah, pod vodstvom organistke Olge Lovrenčič.

Slovenska verska skupnost iz Ronk si je po kratkem postanku v Vicenzi med povratkom ogledala v Padovi samostan, kjer je živel pater Leopold Mandič, ustavila se je tudi v Benetkah, seveda le za kratek pozdrav temu edinstvenemu mestu.

ŠPANIJA 82

☼☼ S.R. ☼☼

☼ 12 ☼

V osmini finala je Italija igrala v Toluci, kjer so se že po prvem zmagovitem srečanju s Švedsko (gol je dosegel Domenghini) pričele polemike, predvsem s strani Rivere, ki ga Valcareggi trmasto ni hotel vključiti v reprezentanco, češ da zanj ni prostora v ekipi, v kateri je Mazzola. Pod pritiskom javnega mnjenja, se je Valcareggi odločil za štafeto, Mazzola-Rivera, potem ko je v drugem srečanju izbrano moštvo igralo neodločeno brez gola z Urugvajem. Toda tudi prvi poskus štafete se ni obnesel, Italija se je znova morala zadovoljiti z remijem brez gola na tekmi z Izraelom. Toda en sam gol je zadostoval za vstop v četrtfinale. Valcareggijevo moštvo se je srečalo z Mehiko in z lahkoto zmagalo s 4:1, dva gola je dal Rivera, enega Rivera, četrti pa je padel iz avtogola mehiškega branilca Peñe.

Polfinale z Zvezno republiko Nemčijo bo ostal še dolgo v spominu ljubiteljev nogometa. Italija je z Boninsegno, ki ga je Valcareggi v zadnjem hipu poklical v Mehiko, povedla že v 8. minuti. Manjkalo je le še nekaj desetih sekund do končnega žvižga, ko je Nemčija — za katero je kapetan Beckenbauer igral z nalomljeno ramo — izenačila. Strelec je bil Milanov branilec Schnellinger. Valcareggi, ki je v znamenju štafete takoj na začetku drugega polčasa zamenjal Mazzolo z Rivero, je imel na razpolago le še eno menjavo. Kot mrzel tuš je v 4. minuti prvega podaljška prišel gol Gerda Müllerja. Toda Nemčija je vodila le štiri minute, izenačil je Burgnich in še pred koncem podaljška je Rivera znova povedel za Italijo. Dramatičnih dogodkov pa še ni bilo konec. Müller je znova premagal Albertosija, toda le za minuto, ko je Rivera zapečatil rezultat na 4:3.

V finalu se je Italija pomerila s Pelejevo Brazilijo, ki je v osmini finala pre-

magala Češkoslovaško s 4:1, Anglijo z 1:0 in Romunijo s 3:2. V četrtini finala zmagala nad Perujem s 4:2 in v polfinalu nad Urugvajem s 3:1.

Polemike v italijanski reprezentanci se kljub uspehom niso polegale. Valcareggi je finalno tekmo pričel s postavo Albertosi, Burgnich, Facchetti, Bertini, Rosato, Cera, Domenghini, Mazzola, Boninsegna, De Sisti in Riva. Albertosi je prvič premagan že po 18. minutah po streli Peleja, toda iz protinpada Boninsegna izenači. Valcareggi tokrat ne izvede štafete v odmoru, v 74. minuti zamenja Bertinija z Julianom in 6 minut pred koncem, ko je bila usoda Italije že zapečaten Boninsegno z Rivero. Medtem je Brazilija že zaokrožila na 4:1 z goli Gersona, Jairzinha in Carlosa Alberta.

Brazilija je tako tretjič osvojila naslov svetovnega prvaka in si v dokončno last priborila pokal Rimet, iz čistega zlata, ki tehta 4 kg. Odslej igrajo reprezentance za pokal Svetovne nogometne zveze.

In še zmagovita postava:

Felix, Carlos Alberto, Everaldo, Clodoaldo, Brito, Piazza, Jairzinho, Gerson, Tostao, Pele in Rivelino.

Naslov najboljšega strelca pa si je z osmimi zadetki prislužil Gerd Müller. Na 32-tih tekmah mehiškega prvenstva so dosegli 95 golov, le za las manj kot tri na tekmo.

1978 — 11. svetovno prvenstvo v Argentini. Mundial se je torej vrnil na ustje Srebrne reke, čeprav na nasprotni breg v primerjavi s prvim prvenstvom leta 1930. Svetovna javnost in z njo vsi, ki smo konec maja leteli preko Atlantika, smo imeli še vedno živo pred seboj zločine rdečih brigad od pokola v ulici Fani do ugrabitve in umora krščanskodemokratskega predsednika Alda Mora. 16. marec bo o-

stal v novejši italijanski zgodovini kot dan tragedije, ko je že kazalo, da je šibka država povsem nemočna v boju s terorizmom. Kolikokrat je bilo tedaj slišati, in ne samo na skrajni levici, parolo ne z državo in ne s teroristi, kar je že pomenilo, da je državna oblast na robu zloma. Sledili so komunikaciji Rdečih brigad, slepo tavanje policije in končno 9. maja odkritje Morovega trupla v ulici Caetani v Rimu.

Predsednik republike Leone je naslovil poslanico na državljane.

Tudi papež Pavel VI., že načet od boleznih, je zaman skušal posredovati, ko je na kolenih rotil teroriste, naj prizanesejo Morovemu življenju. Skrušeni sveti oče je dan po umoru daroval žalno mašo.

1978 je bilo leto treh papežev. Pavel VI. je poleti dokončal svojo življenjsko pot, nasledil ga je beneški patriarh Luciani, ki si je nadel ime Janez Pavel I. Toda njegovo papeževanje je trajalo le 33 dni, ko je v četrtek, 28. septembra, ponoči preminil. Konklave se je znova sestala oktobra in že po treh dneh izvolil novega papeža.

S Karlom Wojtilo je katoliška Cerkev po 450 letih dobila prvega neitalijanskega papeža.

Političnih dogodkov pa s tem v Italiji še ni bilo konec. Zaradi očitkov, da je vpleten v škandal Lockheed, je moral odstopiti predsednik republike Leone. Po 15 glasovanjih je bil na to mesto izvoljen Sandro Pertini. Zanj je glasovalo 832 od 995 senatorjev in poslancev. V tem letu smo obenem glasovali tudi za odpravo zakonov o javnem financiranju političnih strank in javnem redu. Referenduma sta bila zavrnjena.

1978 po svetu. V časopisih smo tedaj mnogo brali o silovitih spopadih na meji med Vietnamom in Kampučijo. V Čilu je Pinochetov režim uprizoril volilno farso z referendumom, na katerem je bila potrjena diktatura. V Beogradu se je odvijala ministrska konferenca neuvršenih.

(Dalje)

Ob grobu idealista

☼☼☼☼☼☼☼☼ STANKO ŽERJAL ☼☼☼☼☼☼☼☼

Postavljeni smo bili na razpotje — fantje in dekleta — tam od prvega razreda gimnazije do zadnjega letnika univerze. Kateri študent iz jugoslovanskih šol bi bil mogel »presedlati« na italijanske brez zgube enega ali celo dveh let? In kako se vživeti v popolnoma tuj šolski ambient? Ostati v Jugoslaviji: Kje dobiti zavetje čez poletje? Kako preboleti domotožje?

Hiteli smo pisati pisma staršem in oni nam. Oboji — naši starši in mi smo dobro razumeli, da konzularni odgovor pomeni isto kot Dantejev napis nad peklo: »Lasciate ogni speranza voi che rientrate!« Kljub mladosti smo bili že politično toliko razgledani, da smo vedeli, da nas Italija prav nič ne želi v domovino. Kjer bi bili le v napoto kraljevini kot iredentisti in režimu kot »razvajenci« demokracije.

Poleg pešiče najmlajših dijakov in katerega iz višjih razredov strokovnih šol so ugriznili v kislno jabolko povratka predvsem nekateri aspiranti za duhovniški poklic. Ti so sprejeli za mladega fanta neprijetno žrtev vstopa v koprsko Malo semenišče in njegovo italijansko

gimnazijo, ki ni bila niti didaktično na višku niti državno priznana. (Goriško Malo semenišče ni prišlo v poštev, ker se ni imelo višjih, danes bi rekli licealnih razredov). Njim je bilo »presedlanje« olajšano po didaktični in po finančni liniji, ker je bila šola v cerkvenih rokah in sta tržaška in goriška škofija zaradi pomanjkanja duhovnikov z veseljem sprejemali kandidate in jim pomagali premostiti težave.

Ta ugodna okolnost nič ne zmanjšuje njihovega idealizma, ker je bilo znano, da bi bili imeli v Sloveniji vsestransko večje ugodnosti za študij in službo, ko bi se bili tam prijavi za študij teologije, ker sta tudi ljubljanska in še bolj mariborska škofija prav radi sprejemali kandidate za duhovniški poklic od koderkoli, da dopolnjujeta vrzeli v pastirskih službah.

Večina primorskih dijakov pa je ostala v Jugoslaviji in to ne le do konca študijev, ampak kar za stalno. Le kak redek posameznik se je iz idealizma vrnil naslednje leto ali tudi še pozneje, kakor na primer omenjena dva abiturienta v letu 1930 in Anton Požar leta 1931 (zdaj duhovnik in profesor) pa še kdo četrti in peti,

itd. je poskusil in moral odjadrti nazaj v izgnanstvo enako kot tudi eden izmed omenjenih treh.

Ze leta 1929 smo torej mnogi postali čez noč pravi emigranti, najprej le šolarski, v naslednjih letih pa smo si mnogi vedoma nakopali še atribut »politični«, ker se v jezi nad svojo močehovsko državo nismo več vsi izogibali kompromitiranju z iredentistično propagando, ampak celo sodelovali v emigrantskih organizacijah. Ze v prvih tridesetih letih so se začeli — ne vedno nujni — pobegi primorske mladine iz italijanskih šol v smeri Jugoslavije. Ti so se pridružili naši dramji, nekoliko manj naši slovenski in demokratični miselnosti.

Naš nov »status« je odprl grenke probleme. Kam čez poletje? Rajni Rozman je dobil zatočišče pri prijatelju iz šentviških šolskih klopi. (To je bil pred kratkim umrl Metod Mikuz, poznejši sošolec pisca teh vrstic na teologiji in še poznejši profesor zgodovine, ki je — bodi tu mimogrede povedano — kljub svoji metamorfozi vsaj v ustnih izjavah ostal do osebe škofa Rožmana kar pceje objektivni in je odklanjal propaganditično blatenje tega slovenskega mučenika. Hvaležna sem Ti za to poštenje, dragi Metod, moj nekdanji do leta 1942 odkritosrčni prijatelj, tudi Tebi cvetlico na grob!).

KONEC